

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Szczecin, dnia 13 marca 2018 r.

Poz. 1228

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR 6/2018 WOJEWODY ZACHODNIOPOMORSKIEGO

z dnia 8 marca 2018 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744; zm.: z 2017 r., poz. 1389, poz. 2495) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w Trzebieży (gmina Police) z „WOP” na „Wkrzańska”.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa *o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej* oraz pomniki, zwaną dalej „ustawą”, znolizowana następnie ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy *o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej* oraz pomniki (Dz. U., poz. 1389), w której, m.in. nadano zmienianej ustawie tytuł: *o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej* oraz pomniki, a następnie ustawą z dnia 14 grudnia 2017 r. (Dz. U., poz. 2495).

Przepisy art. 1 ust. 1 i 2 tego aktu stanowią, że *nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować* (ust. 1). *Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989* (ust. 2).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 cyt. ustawy *obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego albo związku, o którym mowa w art. 4, zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie*.

Z kolei, w art. 6 ust. 2 ustawy prawodawca postanowił, że w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

W myśl art. 6 ust. 3 ww. ustawy *wydanie zarządzenia zastępczego, o którym mowa w ust. 2, wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Przepis art. 2 ust. 3 stosuje się odpowiednio.* Opinia IPN jest więc przedstawiana w terminie miesiąca, a w sprawie szczególnie skomplikowanej – nie później niż w terminie 2 miesięcy, od dnia doręczenia żądania wojewody. Oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego.

Analiza brzmienia przepisów ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki prowadzi do wniosku, że podstawowym założeniem ustawy było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych. Intencja dokonywania zmian nazw upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989 lub inny ustrój totalitarny, stanowi element polityki historycznej państwa polskiego, polegającej na interpretacji faktów i zdarzeń, w celu kształtowania świadomości historycznej społeczeństwa, przy jednoczesnym zachowaniu szacunku zarówno do miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, jak i do własności prywatnej. Polityka historyczna stanowi podwaliny państwa i służy wzmocnieniu debaty publicznej o przeszłości, dbając o więzi narodowe, bez względu na bieżącą politykę państwa.

Powołana ustawa weszła w życie w dniu 2 września 2016 r., a zatem organy stanowiące gmin winny dokonać zmian nazw jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny, bądź w inny sposób taki ustrój propagujące do dnia 2 września 2017 r.

Rada Miejska w Policach nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała w terminie zmiany nazwy ulicy „WOP” w Trzebieży.

Z uwagi na powyższe, Wojewoda Zachodniopomorski, w trybie art. 6 ust. 3 ww. ustawy, zwrócił się do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (pismo z dnia 31 października 2017 r., znak: P-1.4130.883.2017.KD) oraz zawiadomił Radę Miejską w Policach o wszczęciu postępowania nadzorczego, zmierzającego do wydania zarządzenia zastępczego w sprawie zmiany nazwy ulicy „WOP” położonej w Trzebieży (gmina Police) na nazwę zgodną z art. 1 ustawy (pismo z dnia 27 października 2017 r., znak: P-1.4131.343.2017.KD).

Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru 13 lutego 2018 r. (pismo znak: BUW-940-22(4)/18).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, nazwa „WOP” jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy *o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki.*

Argumentując swoje stanowisko IPN wskazał, że: *Wojska Ochrony Pogranicza (WOP) były formacją wojskową, wchodzącą w skład Sił Zbrojnych PRL. Podlegały bezpośrednio kolejnym ministerstwom w komunistycznych rządach: Obrony Narodowej, Bezpieczeństwa Publicznego i Spraw Wewnętrznych. Zgodnie z instrukcją wydaną przez Szefa departamentu WOP, Gwidona Czerwińskiego, do zadań formacji należało m.in. „organizowanie i kierowanie pracą likwidacyjną grup dywersyjnych, bandyckich, szpiegowskich w strefie nadgranicznej”. Jednostki WOP były wykorzystywane do walki m.in. z powojennym podziemiem niepodległościowym.*

Organ nadzoru w pełni podziela i przyjmuje wnioski płynące z opinii IPN, wydanej w niniejszej sprawie.

Wojska Ochrony Pogranicza, utworzone zostały na podstawie rozkazu Naczelnego Dowódcy Wojska Polskiego z dnia 13 września 1945 r. w celu ochrony granicy państwowej. Ministerstwo Obrony Narodowej w połowie sierpnia 1945 r. powołało zespół organizacyjny do opracowania szczegółowego projektu organizacji ochrony granicy państwa. Na czele zespołu stanął doświadczony oficer wojsk pogranicznych ZSRR płk Gwidon Czerwiński późniejszy szef Departamentu Wojsk Ochrony Pogranicza. Opracowując dokumentację organizacyjną WOP zespół kierowany przez płk Gwidona Czerwińskiego odrzucił wzorce organizacyjne Korpusu Ochrony Pogranicza, biorąc za podstawę model organizacyjny radzieckich wojsk pogranicznych. Zgodnie z przyjętą przez zespół koncepcją, WOP miały ochraniać granice państwa pod względem wojskowym, politycznym i celnym w okresie pokoju. Ponadto miały one wzorem radzieckich wojsk pogranicznych realizować także zadania związane ze zwalczaniem wrogiej działalności skierowanej przeciwko państwu i legalnym władzom. Podczas 46-letniej historii istnienia WOP wielokrotnie zmieniał podległość strukturalno-służbową, przechodząc z podległości Ministerstwa Obrony

Narodowej poprzez Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i odwrotnie, by w końcowej fazie swojego istnienia (od 1972 r.) pozostawać w podległości Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, jako formacja wojskowa. W wyniku przemian i transformacji ustrojowej Wojska Ochrony Pogranicza zostały reformowane w dniu 16 maja 1991 r., a w ich miejsce utworzono Straż Graniczną, jako formację typu policyjnego o charakterze prewencyjnym, powołaną do ochrony granic Polski.

W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, że WOP stanowią symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki. Powyższe znajduje dodatkowe odzwierciedlenie w nazwie ulicy, która wskazaną formację upamiętnia. Tym samym nazwa „WOP” propaguje komunizm, co w konsekwencji powoduje konieczność jej zmiany na nazwę zgodną z wymogami określonymi w art. 1 ww. ustawy.

W piśmie z dnia 7 marca 2017 r., znak: OR.0121.2.25.2018, Burmistrz Polic wystosował wniosek o nadanie przedmiotowej ulicy nazwy „Wkrzańska”. Jednocześnie, Burmistrz zaakcentował, że została ona zaproponowana przez większość mieszkańców biorących udział w zebraniu wiejskim w Trzebieży.

Mając na względzie powyższe, Wojewoda Zachodniopomorski, przychyłając się do ww. wniosku, dokonuje zmiany nazwy ulicy w miejscowości Trzebież z nazwy propagującej komunizm „WOP” na nazwę ustroju tego nie propagującej „Wkrzańska”. Nie budzi bowiem wątpliwości, że nazwa ta spełnia wymogi określone w art. 1 o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki.

Według „Uniwersalnego słownika języka polskiego” pod redakcją prof. Stanisława Dubisza, zmiana to „zastąpienie czegoś czymś, wymiana czegoś na coś”, „fakt, że ktoś staje się innym, coś staje się inne niż dotychczas” (Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003, s. 709).

Jednocześnie, wskazania wymaga, że w myśl art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Stosownie do treści art. 3 ust. 4 i ust. 6c ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki w związku z art. 98 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 z późn. zm.), na niniejsze zarządzenie zastępcze przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie, wyłącznie w przypadku, gdy brak możliwości wykonania przez gminę obowiązku zmiany nazwy ulicy upamiętniającej osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, wynikał z przyczyn niezależnych od jednostki samorządu terytorialnego. Skargę wnosi się w terminie 30 dni od dnia otrzymania przedmiotowego zarządzenia, za pośrednictwem Wojewody Zachodniopomorskiego.

wz. WOJEWODY ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Marek Subocz
WICEWOJEWODA